

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈУ И УРЕЂУЈУ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН

И

АЛЕКСАНДАР ЈОРГОВИЋ.

ИЗЛАЗИ:

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2¹/₂ динара.
Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

ПРОЛЕЋЕ.

Лагано се сунце спушта са плавог свода у модре вале Јадранског Мора, — а последњи зраци кроз танке пробијају облаке, — сребрне и златне . . . .

Просула се бајна румен и по небу и по мору, — па се сјајне преливају боје, и у црвенилу топе, а по њему се час сви, а час опет модри и мрки повлаче млази. . . .

Подиго се вихор-ветар . . . пламен небом лиже, — а из пламена тмасти, црни куљају облаци . . . и за мало, — мрак, ко дим густе, све увија. . . .

Силна бура море узбуркала, — из дубине пишти вода. . . бруји, врије, кључа, киши, — недогледна пучина! . . .

И мукли се чује тутањ, — рика рањених чудовишта, што се ломе о оштро стење тог пакленог казана! . . .

Бесни олуј море шиба, — један талас други тура . . . један преко другог бега, — бела их је пена обузела. . .

До неба се вали дижу, — облаке проваљују, и ко брег кад се ломе, руши, — све се стрмоглавце у бездну сјурва, и у мокру прашину увија, — а из дубине се вали опет горе дижу, и ко хале гутају што стигну. . . .

Море бучи, — небо тутњи, . . . земља дрхће, јер ју гром за громом бије, и на јадну шикћу муње, кано усијане гује. . . .
Бура пуше, — зуји, звижди, шумном хуком свирајући, па се онда ко манита у вртлогу бежућ' диже, — да поигра. . . . на мах стане, — па се слегне, да одахне, ...
док ју нови не спонадну беси, и распире на све стране, — онда опет млати, кида, руши, носи, — и све тресе. — — —
Пуца дрво и камење, а силна их бујица градом ваља. . . Подигла се грдна халабука! . . . и ужасна туче јака, стоји цијук, фијук, — праска. . . ко да се небо у пушке претворило, тако ледена танад јџре доле, — да у млево сатру што је још живо! . . . .

Боже благи, — Боже страшни! Је ли ово суђен данак дош'о?! . . . .

* * *

Јутро је освануло, — пролеће се родило. . . . .

* * *

Љубичица се у трави крије, — убава ружица указује лице, — а лимуни и неранце, жуте се на сунцу, као златне јабуке! — Поносите палме господско ши-

ре лишће, — ал датуле круну носе, јер су краљице! Бодљиви кактус пужа по каменитом плоту, — а бршљан се пеће по високим зидинама и древним рушевинама, — кријућ' лиснатом завесом свежег живота стару славу Дубровника! . . . . Из голих стена алоје ничу — и танким жилама парају камење, а из тврдог им срца, сваких сто љета, диже се мотка пуна цвета, — кратког века. . . А круто, меснато лишће тих столетних патника летњих жега, не служе им махалом, да се узајамно хладе, ко друго лишће. . . Алоје су проклете, — одрекле се матере земље! . .

Гордо Петка стоји по сред кршних каменитих гора, јер је једина на обали далматинској зеленим венцем украшена, . . па се у мору огледа, како јој накит доликује, — борова шума и тмасте чешпресе. — Од православне цркве, што на венцу Петке беше, оста брегу — само име Светитељке! — — . . .

Граната се дрва ређају по широким Лапад, фебруара 1896.

доцјма, — тим горским степеницама, а по њима се мека трава, ко зелени Ђилим пружа, — утканим шаренилом. — — Маслине се са смоквама грле. . . са бадема цветни снег пада, — а међ' њима воћке стоје, као ките од румених ружа. — — Лаворика, јоргован, мирта — са ситним се надмећу цвећем, — — цела природа мирисом дише! . . . .

Глас тичица свуд се ори, — самим зраком млади живот бруји, — тајанствено миље бајним пролећем струји! . .

Осана во вишњих, и на земљи мир! . . .

А то плаво небо дубровачко, — што га лепшег' видит' није, — и оно се у славу тог пролећа смеје, . . па не знаш кад је лепше, — ил' по дану, ил' по ноћи, — кад се јарко сунце ил' бледи месец по њему шеће, а ситне га прате звезде, које овде јаче трепте. . . .

Спустиш ли очи доле, — друго се небо створи, јер сад по тихом мору сјајни месец плови. . . . — — — — —

С. С.

СЛАВА СВЕТЛОМ ДОМУ ПЕТРОВИЋ-ЊЕГОША

1896—1896.

Знате л', сеје, ову земљу,
Над којом се срећа вије;
Знате л', сеје, оно стеће,
Које српску славу крије?

Знате л' где је слога света,
Где су српски алемови,
Где не влада злоба клета —
Где су српски сок лови!

Знате ли јој владоаца,
Витешког им Господара;
Знате л' светлог Поборника
Српске вере и олтара?

Знате л' где је понос српски,
Над к'им срећа спушта крила:

У Новом Саду 2. јануара 1897.

То је Ловћен света стена —
То је, Црна Гора мила!

Славило се, славиће се,
Увек дично стеће ово;
Догод вери буде верно,
Славно племе Србиново!

Благослов се с неба спушта
На ту кршну стену голу
И премудрог владоаца
Господара кнез Николу! —

Ти ћеш цветат' Црна Гору,
Догод имаш светлих Тића;
Догод Његош тобом влада —
Дично илеме Петровића!

Смиљка.

ДВАДЕСЕТОГОДИШЊА ПРОСЛАВА

СУБОТИЧКЕ ДОБРОТВОРНЕ ЗАДРУГЕ СРПКИЊА.

Суботица је по географском и етнографском положају важно место у Угарској. Она је у

Угарској по броју душа, треће место на реду, а по земљишту, које поседује, на првом месту.

Нен је земљишни посед већи од многе жупаније Угарске. А кад би се мерила по броју српских душа, које су ту на окупу, могли би ју уврстити у највећу српску општину с ове и с оне стране Дунава и Саве. У њој живе до близу 60 хиљада Срба, које римокатоличке, које православне вере; а међу овима је једина та разлика, што се римокатолици називају Буњевцима и говоре западним наречјем. Обичаји, ношња, игре, песме, све им је истоветно са Србима у Бачкој и Банату, и сваки овај неправо чини, који откида ову грану са стабла српског, јер је то један и исти народ. Чак и нарав и карактер и тип има исти са својом православном браћом.

И за то је и жалост и штета по обе стране, што се те две гране, досад, цепале и делиле. Колико је ту наших одличних синова, наших врских породица отишло у туђе јато и ослабило морално и материјално нашу народну снагу.

Но хвала, милом Богу, почиње се развијати и на тој страни. Млађа и свеснија интелигенција буњевачка данас већ отворено и јавно признаје, да је грана српског и словенског стабла и брани с поносом и одушевљењем свој лепи матерњи језик, своје име и своју народност и одушире се трезвеним разлозима туђинској навали и сили.

У тој, дакле, највећој и најбогатијој српској вароши с ове стране, окупило се, пре 20 година, неколико свесних и родољубивих Српкиња (православне вере) и удружило у добротворну задругу с намером, да помаже своме у месту, на просветном и хуманом пољу, а кад потреба ваступи, да и другом ближњем притече у помоћ и да га хришћанском љубављу потпомогне.

То се коло наших Српкиња одржало све до наших дана на стази свог племенитог рада.

Овом годином је ступило то дично друштво у своју 20-ту годину и решило, да свечано прослави прву петину свога столећа, на које се у име божије спрема, а за то је изабрало поју тарје св. Василија или 2. (14) јануар о. г.

Прославу је отпочело свечаним благодарењем у својој православној цркви, којом је приликом, на молбу те задруге, чинодјелствовао прота сомборски преч. г. Љубомир Купусаревић са друга два месна свештеника и својим умилним и достојанственим гласом знатно увеличао ову црквену славу.

Из цркве се вратиле чланице и гости истим редом као што су и отишле у светковинску дворану „Вароши Пеште“, која је била уз басамаке и изнутра дивно украшена зеленилом и српском тробојном бојом, која је овде, случајно, и варошка

боја, те и то те подсећа, да си у српском месту, и да је то место морало и пре при оснивању своме српски мислити и осећати. Чланице, часници и гости, били су искићени плавим кокардама, а беседник, уважени и љубљени син нашег народа, а дични син ове општине и почасни члан ове задруге г. А. Хаџић, био је украшен српским и црногорским орденима.

Овај китњаст, лепи и одлични круг хуманих раделица и њихових поштовалаца, почаствовали су својим присуством и г. г. пресветли г. Шмауз, варошки вел. жупан, Лазар Мамужић, градоначалник, Средоје Ђорђевић, подградоначалник, варошки вел. капетан и друга угледна господа, а заступљене су биле и три несрпске месне добротворне женске задруге.

Чим су чланице и гости заузели своја одређена места, уставе начелница ове свечаности, вредна и неуморна подначелница задруге Суботичке гђа Емилија Мучалова и отвори свечану седницу; поздравиле топлим и усрдним поздравом достојнике политичне власти, госте и чланице, и умоли г. А. Хаџића, да држи свечан говор и извештај о 20. годишњем раду ове заслужне дружине.

Но пре но што је отпочео свој говор г. А. Хаџић, пријавила се подначелница в. кикиндске добротворне Задруге Српкиња гђа Сиди Пачу и поздравила је суботичку задругу у име кикиндске задруге Српкиња топлим изразима радости, што види и ову задругу на прагу њене 20. годишњице. За тим су прочитани брзојавни поздрави од београдског „Женског Друштва“, крагујевачке жензадруге; ађанске, ст. бечејске, митровачке и др.

Новосадска и Сомборска задруга биле су с Кикиндском заступљене у изасланицама својим.

После ових поздрава отпочео је читати г. А. Хаџић свој говор и извештај:

„Добротворна задруга Српкиња у Суботици“ указала ми је велику почасти тиме, што ме је позвала, да приликом прославе 20 годишњице јој проговорим о раду њезину за то време.

Ја сам, као почасни члан задругин, сматрао за своју родољубиву дужност, да се том за мене тако часном позиву одазовем већ и за то, што сам увидио дугим низом година, да се Задруга влада по начелима, која сам исповедао цела века свога.

Ја сам, као што вам је познато, увек радио а и сада радим на томе, да ми с уставном браћом нашом Мађарима, и са свима другим народностима ове наше подједнако свима нама миле и драге домовине, живимо у братској слози и љубави, уверен будући, да само у тој лепој братској слози можемо наћи спас свију нас, настану ли кобни дани и тешка искушења; а „Добротворна задруга Српкиња“, ето, услешним

радом својим, утврђивала је и утврђује тај дух љубави братске, дух заједнице, дух лепе слоге, дух оданости према домовини, а тиме благотворно утиче на развитак целог нашег народног и друштвеног живота.

„Добротворној задрузи“ служи на част и дик, што по уставу свом „будећи у грађанству српске народности чувство добротворства“, у том, као и у сваком другом раду свом, угледала се и угледа у пример уставне нам браће Мађара, који су сложним радом својим, ето, дочекали, да прославе дично хиљадогодишњицу свога државног живота.

Ето жива примера, како се слогом, сложним радом могу постићи успеси, којима се свет мора дивити!

Слога, и опет слога, ваља да нам буде вођа у свима пословима нашим!

Та слога произвела је многа и многа дела, којима се ми Срби подичити можемо и пред страним светом.

Тој лепој слози српској можемо захвалити, што је пре двадесет година постала и што још и данас постоји „Добротворна задруга Српкиња“ у Суботици.

О 20-годишњем раду те Задруге част ми је данас, по примљеној дужности, говорити на основу података из друштвених записника.

Замисао о удружењу суботичких Српкиња потекла је од врле родољубице Савете Леовићке, која је у договору са угледном Српкињом, сада већ упокојеном Катарином Ђорђевићком, почетком год. 1877. сазвала мешовити збор, на коме је једнодушно изречено, да је „од преке потребе, да се родољубиве Српкиње у Суботици удруже ради заједничког рада и корист женскога подмлатка, као и ради ублажавања туге и невоље старица и сиромашних удовица милодарима и дељењем новчане помоћи и милостије“.

Према тој једнодушној одлуци сазвала је, по узајамном договору, одлична родољубка Милица Димитријевићка први састанак суботичких Српкиња на Сретеније г. 1878. и позвала је, разложним говором, у великом броју икупљене чланице, да се изјасне: Желе ли, да се оснује женска добротворна задруга у Суботици или не?

Присутне чланице једногласно прихватиле племениту замисао и обећаше свечано, да ће свака од њих чинити све, што може, да лепа замисао не остане пушта замисао.

У тој скупштини изабрана је и привремена управа, и то: Милица Димитријевићка за председницу, Марија Коларићка за потпредседницу, Ђока Гојковић за тајника и др. Плата Добројевић за благајника. Уједно је изаслан и одбор, да зготови устав. Чланови томе одбору били су: Катарина Ђорђевићка, као председница, Савета Леовићка, Мимика Манојловићка, Софија Станковићка и Ана Павковићка. Тако исто изаслан је био и одбор за купљење чланова.

У том одбору били су: Савета Леовићка, Милка Поповићка, Марија Коларићка, Ленка Ко-

новићка, Марија Зарићка, Маријета Манојловићка, Марија Рајићка, Јустина Арадска и Јула Добројевићка.

Оба одбора извршила су поверене им послове за веома кратко време, те је према томе привремена председница већ 12. марта 1878 г. могла сазвати скупштину, која је предложени нацрт устава, с неким малим изменама, примила и „бурним изразима одобравања и задовољства“ пропратила извештај председнички, да је уписано до 100 редовних и 8 основних чланова.

У тој скупштини примљени устав поднесен је на одобрење министарству, које је захтевало неке допуне, па кад је томе захтеву скупштина од 5 јуна 1878. одговорила: министарство је устав 26. септембра 1878. под бр. 36816. одобрило.

На Митров дан 26. октобра 1878., сазвана је скупштина за конституисање Задруге. На тој скупштини изабрани су: за председницу: Милица Димитријевићка; за потпредседнице: Марија Коларићка и Савета Леовићка; за перовођу: Ђорђе Гојковић; за благајника: др. Плата Добројевић; за почасне перовођице: Мила Хаџићева и Марија Леовићева. А у одбор су биране аklamацијом: Драгиња Арадска, Лудација, Јустина Арадска, Софија Арадска, Јелена Георгијевићка, Јула Добројевићка, Катарина Ђорђевићка, Марија Зарићка, Кристина Карановићка, Ленка Коновићка, Милка Крњајска Глођина, Ана Крњајска Јовића, Ната Крњајска Пушкашева, Кристина Љубибратићка, Маријета Манојловићка, Евица Мијатовићка, Катарина Милосављевићка, Ана Павковићка, Катарина пл. Папићка, Милка Поповићка, Марија Радићка, Марија Рајићка, Ана Романовићка, Софија Станковићка, Марија Хаџићка.

Знајући, да је за успешан рад неопходан услов, стварање задружног фонда: одбору је био први и поглавити задатак, да осигура с материјалне стране опстанак Задрузи и да јој прибави што више средстава за вршење добротворних јој дужности.

Да то постигне, приредио је одбор прву беседу 19. априла 1878. која је испала веома сјајно и у моралном и у материјалном погледу.

Програм те беседе био је, по извештају српских листова у оно доба, лепо удешен и још лепше изведен. Доказ је томе, што је чист приход од те беседе изнео 407 ф. 50 новч. Према тадашњим приликама заиста веома леп резултат!

На св. Саву г. 1879. одредила је Задруга припомоћ неким сиромашним ученицама српске женске школе, купила им је одело и притекла је у помоћ при набављању средстава за обуку у женској ручној радњи.

Те исте године приредила је Задруга у корист поплављеника у Сегедину вечерњу забаву на други дан Ускрса. Том приликом послато је у Сегедин 200 ф. с том напоменом, да се тај новац „обрати на потпољенике сегединске без разлике вере и народности“.

Задруга је послала у име припомоћи 50 ф.

и „сегединској српској женској задрузи“, која издржава и школује сиромашну српску децу, која не станују у вароши, него по селашима, па су остала у највећој беди због поплаве, која је задесила Сегедин.

Издане су три награде ученицама, које су се најбоље одликовале у женској ручној радњи, како по каквоћи јој, тако и по количини.

Тај поступак задругина уродио је већ год. 1880. лепим плодом у толико, што су школу за ручну радњу најмарљивије полазиле до 25 девојчица и свака се од њих трудила, да што више и боље одговори очекивањима задругиним.

Приликом прве забаве, коју је приредила 14. (26.) новембра 1881. „Добротворна задруга Српкиња Новосаткиња“, послат јој је прилог, са жељом, да задруга у раду своје најповољније успева.

И ове године одређене су и издане су на граде за женски ручни рад и набављено је о врбици одело за сиромашну женску децу.

У вавредној главној скупштини од 9. јануара 1882. узет је у претрес позив „Добротворне задруге Српкиња Новосаткиња“ у погледу изложбе женских рукотворина. Том приликом обећале су све одборнице и задругарке, да ће и саме радити, а и друге побуђивати, да за изложбу новосадску спреме што више и што лепших ствари.

Што су рекле, то су и учиниле: послале су на ту изложбу преко сто предмета, веома дивно израђених.

У тој скупштини одлучено је и то, да се не приређује те године никаква забава, јер због заузетости чланова око скупљања и израђивања ствари за изложбу, неби се могло ни времена ни труда обратити пословима око забаве, те неби могла ни забава испасти на задовољство и задруге и публике.

Послат је прилог од 40 фор. за градњу цркве у Јарговцу, која је запаљена муњом и са утварима и књигама заједно изгорела.

У главној скупштини од 27. новембра 1883. изабрана је прва питомица ове задруге, ученица IV. разреда српске женске школе Даринка Прерадовићева, кћи веома сиромашних родитеља, а при том одлична ученица и примерног религиозног и моралног владања.

На позив одбора за општу земаљску изложбу, да би и ова задруга припомогла, да се та изложба оствари у год. 1885. одлучено је у одборској седници од 6. марта 1884., да Задруга путем својих чланова и одборница поради, да радови суботичких Српкиња што обилатије буду заступљене на земаљској изложби.

На допис „Добротворне задруге Српкиња Новосаткиња“, да је отварање изложбе заказано за недељу 22. јула 1884., — упућен је женски приређивачки одбор, да до 1. јула прикупи од чланова задруге, а и од других раделица ствари одређене за изложбу и да исте до 8. јула пошаље у Нови Сад. У пресудилачки одбор и за заступницу задругину на изложби изабрана је једно-

гласно Емилија Мучалка, која се те почасне дужности примила и о свом трошку у Нови Сад отишла и тамо се бавила за цело време изложбе.

У главној скупштини од 30. децембра 1884. раздано је 19 комада диплома, што их је послала „Добротворна задруга Српкиња Новосаткиња“ за излагачице и раделице суботичке за новосадску изложбу женских рукотворина.

Ево имена оних, који су за изложбене рукотворе своје награђени: „Православна српска црквена општина суботичка“, „Добротворна задруга Српкиња“, Српска женска школа, Милица Димитријевићка, председница, Савета Леовићка, подпредседница, Емилија Мучалка, заступница задругина на изложби, Ђорђе Гојковић, перовођа, Марија Зарићка, Кристина Такачева рођ. Крњајска, Савета Манојловићка, Катарина пл. Папићка, Олга Јовановићева, Мила Хаџићева, Катинка Шавдора Манојловићева, Јелисавета Гојковићка, Анка Арадска, Мирослава Леовићева и Озрен Леовић. Осим тога раздане су и од пресудилачког одбора досуђене награде, као: један суверен, седам дуката и један талир.

У скупштини од 20. јануара 1885., по предлогу Емилије Мучалке, одређена су била два члана одборска, која ће обићи све чланове задругине један пут у години и у искреном и пријатељском разговору дознати жеље и тежње, тужбе задругних чланица. Тим начином хтело се постићи то, да чланови што живље учествују у раду задругном.

Послата је „Друштву црвеног крста у Београду“ свота од 150 фор. на српске рањенике у српско-бугарском рату.

Мисао о покретању женског заједничког листа под именом „Женски Свет“, који би излазио у Новом Саду под уредништвом Аркадија Варађанина, прихватила је задруга с радошћу и одушевљењем у својој главној скупштини од 16. фебруара 1886. и одредила је чланице, које ће претплату на тај лист скупљати и о распростирању му бригу водити.

Одређене су припомоћи изнемоглим осиромашеним старицама и послата је свота од 79 фор. 75 новч. на погорелце у Ст. Бечеју.

Трошком задругине благајне изучене су две сиромашне девојке како ће кројити и шити женске хаљине.

С обзиром на многоврене и неоцењиве заслуге добротворке српске-Мис Аделине Павлије Ирбијеве, праве мајке српској деци и сирочади; изабрала је задруга у својој седници од 5. августа 1887. ту добротворку за свога почаснога члана.

2. фебруара 1888. приредила је Задруга беседу у прославу десетгодишњег опстанка свога. Беседа та испала је сјајно и донела је чиста прихода за фонд задругини 165 фор. 75 новч. и ако су трошкови огромни били.

У главној скупштини од 4. децембра 1888. председница Милица Димитријевићка, позивајући се по ново на своју старост и изнемоглост, захвалила је топлим речима на дојавошњем по-

верењу и замолила је скупштину, да избере другу млађу снагу за председницу, објављујући да ће до смрти своје остати члан и да ће задругу у свему потпомагати по силама својим. Тако исто замолио је био и др. Плата Добројевић, да се реши благајничке дужности.

На више пута поновљену молбу скупштинску приводела се Милица Димитријевићка да остане и даље председницом, а на место дра Плате Добројевића, који се никако више није хтео примити благајничке почести: изабран је за благајника Богдан Димитријевић.

У тој истој скупштини изабрана је поново за подпредседницу Марија Коларићка, дотадашња подпредседница, за перовођу Ђ. Гојковић поново. Вредни члан задругин Емилија Мучалка изабрана је за подпредседницу.

И ове године заодевене су девојчице из српске женске школе оделом о врбици, па како их је било више заслужних, одредила је коцка, која ће од њих да добије цело одело.

О божићним празницима издато је милостиње сиротицама, које се стиде просити.

Године 1889. издавана је стипендија питомици задружној Ирени Тешићевој, која је свршила била IV. разред грађанске школе, па је наставила своје науке у српској учитељској школи у Сомбору.

Издате су припомоћи сиротицама и сиромашним ученицама српске женске школе за набављање зимњег одела.

Утврђено је, да се дарови и трошкови приликом честитања о новој години замену приложима на добротворне цели.

Године 1890. приређена је на три Јерарха беседа с одабраним програмом, који је изведен на опште задовољство. Чист приход од те беседе изнео је 124 фор. 60 новч, и један златник од 10 франака.

Раздељено је сиромашној женској деци о врбици одело.

Према одлуци главне скупштине од 28. августа 1890. уписала се задруга са прилогом од 50 фор. за члана потпомагача „Српског учитељског конвикта у Новом Саду“.

Зорка Сибинкићева, родом из Сегедина, обратила се Задрузи с молбом, да јој одреди какву такву новчану припомоћ да би могла изучити музичку академију у Будимпешти, и својој молби приложила је била најлепше сведочење о свом музичком дару и вештини на гласовиру.

Задруга је одредила била у својој седници од 31. марта 1891. припомоћ молитељици и приредила у њезину корист вечерњу забаву, која је донела 70 фор. чиста прихода.

Одлучено је, да се умрлим задругаркама у име задруге стави венац на одар им самртни, али тај венац да не сме бити скупљи од 10 фор.

Набављено је целокупно одело за четири сиромашне девојчице из српске основне школе и дељена је милостиња сиротињи српској.

2. јануара 1892. приредила је Задруга сјајну

беседу. Како се пак у исто време навршило 50 година, од како је заслужна и ревносна председница задругина Милица Димитријевићка у брак ступила с мужем својим Јованом Димитријевићем и из тог сретног брака Српство добило неколико самосталних породица са млогобројним здравим подмлатком: Задруга је тој беседи дала свечан вид тиме, што је у знак признања и захвалности спојила своју свечану забаву са прославом педесетгодишњице своје личне председнице.

Тој нарочитој пажњи и признању, захвалности и оданости Задруге према својој председници, која је стекла великих заслуга око оснивања, одржања и напредовања задружног: дао је „речита израза А. Хаџић у уводу свога говора, који је том приликом држао“.

Свечана беседа та са одабраним програмом, каквог још у Суботици до тада није било, испала је не само сјајно, него и ван сваког очекивања. Сви суделачи и суделачице извршиле су своје задатке на потпуно задовољство публике и како мађарски тако и наши јавни листови одали су достојно и заслужено признање и суделачима и суделачицама и приређивачком одбору.

У главној скупштини од 1. новембра 1892. изабрана је за питомицу Милева Димитријевићева на место Јулке Тешићеве, која је свршила приправничке науке у Сомбору и захвалила на уживаној потпори.

Издата је припомоћ страдаљцима од глади у горњим крајевима наше отаџбине и православној српској црквеној општини у Српском Ковину на оправку старе и историјске знамените цркве.

Одређено је, да се сиромашној деци женске школе зими а не о врбици подари одело и обућа. Издана је о божићним празницима милостиња осиромашеним Српкињама

Уписана је у записник захвалност перовођи Г. Гојковићу на петнаестгодишњем неуморном му раду око унапређења Задруге и животних јој интереса.

У скупштини од 11. новембра 1893. изабрана је за подпредседницу Милка Поповићка, на место дотадашње ревносне подпредседнице Марије Коларићке.

На прославу двадесетгодишњице Великокиндске „Добротворне Задруге Српкиња“ заступала је ову Задругу чланица јој: Марија Зарићка.

Један златник у вредности од 10 франака одређен је за награду ученици српске женске школе, која на крају школске године 1892/3. покаже најбоље ручне радове.

Издата је милостиња женској сиротињи, а женска сиромашна деца добила су одело и обућу.

У главној скупштини од 6. новембра 1894. изабране су за почасне перовођице: Даница Коњевећева и Олга Зарићева, а бајшанска Јозефа пл. Војнићка за почасну чланицу.

У главној скупштини од 6. новембра 1894. прихваћен је предлог српског певачког друштва, по ком је исто вољно приређивати у споразуму

са Задругом беседе и приход од истих поделити на једнаке делове.

У истој скупштини изабран је једнодушно за почаснога члана А. Хаџић, који је „судело вањем својим на задругиним беседама и иначе саветом, наклоношћу и целим радом својим Задрузи много користио и за развитак јој заслуга стекао“.

Пошто задружни благајник Богдан Димитријевић ни на поновљену молбу не хтеде примити се благајничке дужности: изабран је на његово место Ђорђе Продановић.

Издана је и ове године припомоћ осиромашеним Српкињама, а за сиромашну школску децу набављено је одело и обућа.

(Свршиће се.)

ПОЗДРАВ СРПКИЊАМА — КАРЛОВКИЊАМА!

Нестала је дуга ноћ...

— Зора ево руди, —

А на стази српске свести

Српкиња се буди!...

Сложиле се српске кћери,

Да бедне помажу,

Српском чеду — милом ролу,

Боле да ублажу!

Све ће чинит' родољубље

— Чему је позвано: —

Разведриће српској мајци

Лице уплакано!...

Напред дакле! Бог вас штити;

— Не губите наде! —

Сваком раду слоге треба,

То Срп иња знаде!!

Здраво сестре, што створисте

Задругу нам нову,

Место срца. топлих жеља,

Шаљем песму ову!!

Калимегданна.

РАДЊА ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

П а н ч е в о.

Добротворна задруга Српкиња Паччевачких одржала је 26. јан. (7. феб.) своју трећу редовну главну скупштину, у којој је обавила редовне текуће скупштинске послове. Из послатог позива у ту скупштину види се, да задруга ова има 1 почасну чланицу (гђу Савку Суботићку), 7 чланица добротворних, и 109 редовних чланица. Потпомажућих чланова има мушких и женских. Мушких има 19, а женских 20 чланица. На управи задружно стоји председница гђа Олга пл. Јагодић; подпредседница гђа Милеса Р. Ђурчин; благајница госп. Даривка К. Милутиновић; осим њих још три прегледачице рачуна и дванајст одборкиња.

Из закључних рачуна за 1896 год. види се, да задруга ова троши годишње на милостиње и потпоре више од 600 фор., а тиме може много сузу сиротињи да убрише. Из прорачуна за год. 1897. види се, да задруга од својих прихода, дакле од

забаве и чланарине уноси $\frac{1}{3}$ у фонд задружни, што износи око 350 фор. годишње, те тиме свој фонд јача и унапређује, како би доцније све више могао свосити издатке на милостињу и разну потпору.

Желимо да задруга ова у сваком погледу постигне своје племените намере.

З а г р е б.

„Загребачка добротворна задруга Српкиња“ држала је у недељу 19. (31) јауара редовну главну своју скупштину у којој је присуствовало 35 редовних чланица. На овој скупштини прочитан је извештај за год. 1896. из кога се види, да је задруга имала: 14 оснивача, 85 ред. чланица, 10 потпом. чланица и 33 потпом. члана, свега 142 члана. У благајну је ушло 1181 фор. 94 новч. а издато је 223 фор. 97 новч. Оснивачки прилози у своти од 675 фор. уложени су као непотрошни капитал. На предлог благајкиње скупштина је закључила, да се свота од 225 фор.

која је од сувишка прошле године дода непотрошном капиталу, а уједно је примила и прорачун за ову тек. годину. За тим су обављени избори, те су у управни одбор изабране госпође: Катинка бароница Живковић председница, Катица Јовановић подпредседница, Јелена Ђ. Поповић благајкиња, Ана Вранешевић, Бела Поповић,

Јелена Јоановић, Јелена Ђук, Јулијана Орешковић, Марија Миланковић, Марија Руварац, Меланија пл. Богдановић и Паулина Матијевић одборнице, за тајника је изабран поново М Грујић срп. учитељ. У ревизиони одбор изабране су: Ана Петровић, Паулина Торбица и Петар Николић.

Д О П И С И.

(Добротворна задруга Српкиња Карловкиња,)

Ево нам још један цветак у драгоценом венцу добротворних задруга. Цвет, који допуњује, кити и улепшава тај драгоцени венац, намењен остављеној сиротињи. Ево уз друге задруге почела се бројати и нова добротворна задруга Српкиња Карловкиња. Тај цвет, који је још у пупољку, расцветаше се лако, јер ће помоћи да се развије, брижљива нега Српкиња Карловкиња. Угледав се на своје сестре, остале родољубиве Српкиње, нису ни Српкиње Карловкиње заостале у племенитости. Задахнуте љубављу према сиротињи, дошле су и наше честите Српкиње на ту родољубиву замисао, да се и у Карловцима оснује „Добротворна женска задруга“ која ће имати исту сврху као и остале.

Мисао оснивања задруге покренуше у дому г. Василија Вујића гимназијског управитеља, а споразуму са госпођом Ружицом Вујићком, — госпође: Милева Гојковићка, Јелена Лазићка и Ангелина Станковићка, те свом вољом прегнуше око остварења те задруге. Ту своју племениту замисао саопћеше и осталим својим сестрама, које су исту са радом прихватиле. Ректор богословије г. прота Јован Вучковић утврдио је беседом о добротворности, коју је држао о св. Николи у овдашњој саборној цркви, овдашње Српкиње у племенитој им намери. Децембра 12-тог буде одржан у ту сврху претходан договор на коме је господин Василије Вујић, кратким али лепим говором поздравио скупштину, и пожелио им сретан почетак и даљи рад. Даље је решено да се позову све овдашње српске госпође, за уписивање у чланство те задруге. За то буду изабране неке госпође и госпођице, које ће тај посао извршити, а г. М. Јакшић би умољен да спреми нацрт друштвених правила. Изабране госпође и госпођице извршиле су овај задатак тачно и ревно, те су скупиле за кратко време

87 редовних (које плаћају уз уписнину од 1 фор. 4 фор. чланарине) и 18 потпомажућих (које плаћају 50 новч. уписнине и 2 фор. чланарине) чланица, тако да се већ 22. децембра, могла сазвати прва скупштина уписаних чланица.

Скупштина, сазвана тога дана, одржана је у гимназијској дворани. Скуп је овај поздравио г. Милутин Јакшић, професор богословије, и истакао је још једном сврху исте задруге. За тим је прочитао правила, која су већим делом удешена према правилима осталих задруга и иста су с малим изменама примљена. Тада се приступило избору начелнице, и за привремену начелоницу би изабрана уважена госпођа Милева Гојковићка, позната добротворка српске младежи; а за подначелоницу гђа Ангелина Станковићка. На место изабране благајкиње гђе Катарине Красојевићке, пошто се није хтела примити, буде изабрана гђа Марија Михајловићка. Перовођа је друштвени г. Милутин Јакшић професор богословије. За прегледачице изабране су ове госпође: Марија Малушевићка, Јелисавета Сланкаменац, Катарина Механџић. У задружни одбор, који се састоји од десет чланица, изабране су: гђа Јелена Лазићка, Ангелина Коларовићка, Александра Димићка, Марија Кнежевићка, Софија Страсер, Даринка Шајковићка, Марија Јовановићка, Теодора Савићка, гђица Марија Хајдинова.

Други дан Божића предстале су Његовој Светости Патријарху одређене госпође, који их је, као већ добро познати добротвор, примио врло лепо, похвалио дело карловачких Српкиња, ободрио их на истрајан рад, и обећао задрузи своју најмилијивију помоћ. —

Ново основана задруга добила је већ пет чланова оснивача, наиме, господа: Платон Телечки, архимандрит крушедолски, Лукијан Богдановић, архимандрит беочински и мандатар, Јован Вучковић протојереј и ректор богословије,

Милутин Јакшић, професор богословије, Милева Гојковићка.

Примљена правила послата су краљ. земаљској влади на одобрење.

Имајући пред очима задаћу оваких задруга, поздрављамо, с највећим одушевљењем и радошћу, дело карловачких Српкиња уз жељу, да им

Ср. Карловци.

рад плода донесе и унапреди друштвени живот нашега Сиона.

Спомињемо још, да је учињен прилог женској задрузи од 50 комада признаница, који је приложила манастирска штампарија, те се овим изриче јавна захвалност г. проти Јовану Јеремићу уреднику „Српског Сиона“.

М. Х—н.

БЕЛЕШКЕ.

ПРОСВЕТА.

— *Св. Савска прослава.* Као сваке године, тако је и ове године прослављен дан Св. Саве, по свима крајевима где Срби живе, на најсвечанији начин, и то славом црквеном и школском, а на многим местима и беседом. Наредба једна земаљске владе у Хрватској означила је обим и начин прославе тога дана и у школама у Хрватској, те су тако ове године славиле тај свечани дан и оне школе, које то до сад нису чиниле. У Новом Саду и у Ср. Карловцима где се овде за наше крајеве налазе највиши српски просветни заводи, прослављен је тај дан врло свечано. Тако је у Новом Саду после службе одржано, у дворници гимназијској, која је за таку прилику премалена, свечано водоосвећење, којом приликом је гимн. VIII разр. *Милан Пештровић* говорио о животу и раду Св. Саве, а проф. *Андреја Машкић* о значају рада Св. Саве по српски народ. После подне је била у „Матици Српској“ свечана седница књижевног одељења, на којој је особито много женског света било искупљено, што се само похвалити мора, да се наше женскиње толико интересују за просветни напредак наш. У свечаној седници овој говорио је г. прота *Јован Вучковић*, ректор богословије карловачке, у спомен митрополита дабро-босанског *Ђорђа Николајевића*. У вече је одржана гимназијска беседа, на којој су све оне одабране пијесе изводили саме гимназисте. Особито су се певањем истакли *Лазар Вучков* учен. II разр. и *Секула Попов* учен. VI разр. Проф. *Јовану Грчићу*, који неуморно ради сваке године око приређивања ових беседа, сваки је присутан одао достојно признање и дивљење

У *Срем. Карловцима* је такођер свечано прослављен овај велики дан. И овде је после службе

у пространој гимназијској дворани обављено свечано водоосвећење, којом приликом су пригодне говоре држали проф. гимназије *Јован Живановић*, а после њега управитељ гимн. г. *В. Вујић*. Са више страна је изражена жеља, да кад већ у вече не може да се одржи беседа, да се тога дана после подне одржи духовни концерт. Ово би заиста било добро да се заведе.

У *Сомбору* су ученици и ученице срп. учитељске школе приредили тога дана у корист својим сиромашним саученицима и саученицама беседу. — У *Панчеву* је српска виша девој. школа приредила беседу у корист својим сиромашним ученицама и своје фонду. — У *Загребу* је српско певачко друштво приредило беседу, од које је чист приход наменио добротворној задрузи загребачких Српкиња. — У *Солуну* је српски црквено школски одбор приредио на дан Св. Саве забаву у корист сиротних ђака тамошње српске школе. — Православни Срби *Мостарци* су уз добровољно суделовање певачког друштва „Гусле“ приредили светосавску беседу у корист фонда за потпомагање сиротне школске деце. На беседи овој приказали су дилетанти трагедију *Л. Костића „Максим Црнојевић.“* — У *Плевљима* је приредило српско-православно црквено певачко друштво беседу, у корист своју и сиротних ученика српске основне школе. На беседи је приказан „Школски надзорник“ од *К. Трифковића*. — У *Приједору* је приредила срп. прав. цркв. школ. општина беседу, уз суделовање цркв. пев. друштва „Виле“, чији су чланови приказали „Бидо“ слику из сеоског живота — У *Бласеници* су православни Срби у корист свога школског фонда приредили Свето Савску беседу, на којој је приказана „Зла жена“ од *Ј. С. Поповића*. — Њег. Светост српски *Патријарх Георгије*

Бранковић даровао је нашем једином оностраном белетристичном и изврсно уређиваном листу „Бранковом Колу“ 1000 форината, са којим је покривен сав досадашњи дефицит тога листа, и обећао је своју потпору и на даље. Исто је тако и за слику Паје Јовановића „Сеоба Срба“ дао 10 хиљада фор. Овим је Њег. Светост српску лепу књижевност и уметност заиста потпомогао, да се може и на даље развијати и унапређивати. Живео!

— У Дарувару подижу на пијаци о свом трошку г. **Исидор Добровић** и супруга његова **Кристина** српску вероисповедну школу, а даваће још годишње 200 фор. на издржавање учитеља. Слава им!

— На исту цељ даровали су и г. **Коста Јовановић** са супругом **Персидом** 1000 фор., а **Јован Цигановић** са супругом **Аном** 1500 фор. Слава свима овима добротворима!

— Епархијска управа у Пакрацу купила је за 10 хиљада фор. од пожешке жупаније „Тренков дворца“ у Пакрацу, па ће да га преустроји за учитељску школу са интернатом. Слава епископу Мирону Николићу и осталим члановима управе.

— Румунски унијатски епископ у Вел. Варуду **Михајло Павел** основао је у Белињешу румунску вишу девојачку школу, а сад је на исту приложио још 100 000 форината.

— У Београду су учитељи засновали **Школски музеј**, у коме ће се чувати и прибирати наставна средства, модели школских зграда, намештаји школски, ђачке потребе и радови, средства за игре и гимнастику, уџбеници и записи. Ствари оваке ваља шиљати Главном одбору Учитељског Удружења за школски музеј у Београд.

— Гђца **Јела Лазаревића** учитељица из Књажевца отишла је по дозволи министра просвете у Женеву, да сврши педагошко-филозофски факултет.

— Министарство у Немачкој је наредило, да се могу према дозволи ректората, примати женске за слушаоце **берлинске велике школе за господарство**. И тако ће моћи и женске по свршетку агрономских школа бити пристављене за управитеље државних и приватних великих добара.

— У почетку овога столећа су у Атини Гркиње још ишле улицом умотане као што и Туркиње раде још и сада. А пре неког времена су две Гркиње са Крфа, које су у Атини четир године

изучавале медицину, произведене на част доктора медицине. Њих две су сестре; једној је 20 а другој 22 год. Обе ће лечити децу и женскиње. Заиста велики скок! Напредни век.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

— **Црне свилене траке и чипке.** Млога би домаћица опрала црне свилене траке или црне чипке, само кад се исте при утијању неби онако несносно светлиле. Да се то предупреди, ваља овако радити: Треба траку на дасци добро с кишницом помоћу сунђера с обе стране истрти, и тако је притиснуту на даску оставити, да се осуши. Осушена изгледа после, као да је нова. — Црне чипке пак ваља лепо умотати, па их тако у шпиритус умочити, и тако умотане добро исцедити. Сад их ваља развити на даску, ако су врло дугачке неколко пута пресавити, добро их развући да нису згужване, и другом даском притиснути, и оставити да се тако осуше. На горњу даску ваља метнути што год тешко, да се боље притисну.

ЗДРАВСТВЕНЕ БЕЛЕШКЕ.

— **Најбоље средство за одржање женске лепоте.** Хоће л' бити каква помада за лице, или сицилијански понављач косе*) или ће бити каква водица, енглески прави чудоворни балзам, универзалне пилуле, или већ како се те све ствари зову, што се објављују по нашим календарима и листовима, као прво и најсигурније средство за одржање лепоте и младости? — Не, не ће ни једно од тога. Ко купи те у календарима препоручене ствари, бацио је свој новац кроз прозор, јер та разна средства нису основа лепоте женске, не чине та средства, која су већином и шкодљива, женску лепоту.

Телесна лепота није нешто за себе, које постоји самостално, него је лепота резултат, производ разних утецаја. Лепота ће се увек тамо истинито и право показати, где све радње у телу правилно бивају, или једном речју, где је тело здраво и једно. Здравље је лепота. За то су средства за лепоту која ми препоручујемо, она средства, која одржавају и унапређују здравље у човеку; а та су: правилно храњење, у коме ће губитак бити храном накнађен; добри хигијенски одношаји у свему; ради одржавања равнотеже, телесна вежбања после умних радова. Даље умереност, нега коже прањем и тарењем,

*) Онај, који та је измислио, био је ђедав кад је умро. — Прим. слагача.

весело срце и добро расположење. То су та спасоносна средства, која се истина не купују у апотекама, и нису у календарима препоручена, али која су сигурна за одржање женске лепоте, за одржање телесне свежине и душевне љупкости.

Ко је пробао, уверио се о томе.

— *Изврстан пратан за зубе.* Узме се ситно самлевени дрвени угаљ, па се у гвозденој малој шерпењи на ватри греје док се сав не усија. Тако усијан се успе у чинијицу чисте воде, и та вода заједно с прашком се одмах саспе у приправљену флашу, која се добро запуши. Кад хоћемо да перемо зубе, треба мало те течности узети уста и четкицом добро зубе исчеткати. Флашица се наравно одмах добро опет запуши. Тиме се сваки задај уклони.

ПОУКА, КЊИЖЕВНОСТ И УМЕТНОСТ.

— *Бранново Коло*, недељни лист за забаву, поуку и књижевност, власник и уредник Паја Марковић Адамов. — Овај ваљани лист препоручујемо топло нашим Српкињама да се на њега претплате, а овде износимо садржај *првог и другог* броја: Змајова: *После Божића 1896.* — Алекса Шантић: *Не могу...* (Песме.) — Драгутин Ј. Илијћ: *Светле слике из српске борбе за крст часни.* — И. Н. Потапенко (Д.): *Љубавно писамце* (Приповетке.) — Ernest Daudet: *Журдан Главосеча* (Историјски роман.) — А. Г. Матош: *На освишту 1897.* — *Уметност* (Тихомир Остојић: *Православно српско црквено ијеније по старом Карловачком начину.*) — *Ковчежић*: Књижевне белешке. Просветни и друштвени гласник. „Бранново Коло“ излази сваког четвртка. Цена је листу за Аустро-Угарску, Босну, Херцеговину и Црну Гору на годину 5 фор., на по године 2 фор. 50 новч., на четврт 1 фор. 25 новч., (за ђаке 3 фор. 50 новч. годишње, 1 фор. 75 новч. на по године); за Србију и све остале земље годишње 6 фор., на по године 3 фор., на четврт године 1 фор. 50 новч. (за ђаке 4 фор. годишње, 2 фор. на по године). Из Србије прима претплату само Књижарница Велимира Валожича у Београду, а из осталих земаља само Администрација „Браннова Кола“ у Ср. Карловцима.

— „*Учитељски Весник*“ лист за учитеље и родитеље, година IV. Број *први* изишао је из штампе са врло одабраном садржином. „Учит. Весник“ излази трипут месечно у свескама, сваког 1. 10. и 20. у месецу. Доноси: чланке из

научне и примењене педагогије; слике из учитељског живота; биографије (са сликама) важнијих светских педагога; кратке и поуздане вести и појаве са просветнога поља; важније мими старске расписе и т. д. Препоручен од Гл. Пр. Савета, а г. министар просвете, наредио је да га све осн. школе примају. Цена за Србију 5 дина, а за стране земље 8 дина на годину. Скупљачи на 5 претплатника добијају лист бесплатно. Претплата, писма и рукописи, шаљу се уреднику г. Јов. Максимовићу учитељу у Београду. У замену се примају сви српски и страни часописи и листови.

— Изишла је у Нишу *Слава*, св. XI. и XII. уједно и последња, са овом садржином: У славу Божију, песма Ник. Илића. — Шта треба стално штампати у нашим календарима од Ар-ова. — Једно патриотско писмо † Игњата Васића, бив. проте лозничкога, (из Ускока). — Храбро Херцеговче, песма Ж. Рафаиловића. — Св. Сава о правој вери, од Ш. — Ко шири српску књигу — српску просвету, од Др. М. Л. — Рањени соко, песма Максима Радосављевића. — Слава Скопљу, од Р. Аг. Српски народни обичаји и умотворине: 1. Божић у Мокрој (срез белопаљачки, окр. пиротски), од Љубе Јанковића учитеља. — 2. Манастир Св. Јована и замак Комотин, превод од Мар. Српски народ: Краљевина Србија; Кнежевина Црна Гора; Стара Србија и Македонија; Босна и Херцеговина; Срем, Банат и Бачка. Краљевина Хрватска и Славонија и Краљевина Далмација, од Б. и А. Одједи догађаја у Скопљу — Белешке. — Нашим читаоцима.

— Накладом књижаре Велимира Валожича у Београду изишла је „*Зорица*“ нова књига за децу, коју су удесили Јовић и Путниковић. У њој има 63 слике, 15 песама, 51 прича и 22 ситнице. Стаје 1 круну. Препоручујемо ову књигу пажњи родитеља и учитеља. Књига је врло укусно израђена, а садржина јој је одабрана, те ће тако врло zgodна бити за дар деци, било којом приликом, особито пак о школским испитима.

— *Светле слике* из српске борбе за крст часни, написао Драгутин Илијћ. Свеска I. Хаџи Рувим. Срем. Карловци. Српска манастирска штампарија. Цена 15 нов. или 2 гроша.

— *Декамерон*, сто прича од сто најславнијих писаца светске књижевности. Књига прва. Свеска VI. Срем. Карловци, српска манастирска штампарија. У свесци овој су ове приповетке: Anatole France, Шта је управо љубав; Иванъ Шчегловъ, Растанак; Н. А. Лухмановъ, Запад и

исток; Bergzik Årpad, Лула; Holger Drachmann, Први кукавичлук; P. K. Rosegger, Присилна миса;

— Пчеларска библиотека. Свезак I. *На осовини роди мед*, написао Јован Живановић. У Срем. Карловцима, срп. манастирска штампарија. Цијена 15 новч.

Јован Дамаскин, извод из појема грофа А. К. Толстоја, препевао поп Лука Поповић, парох панчевачки. Прештампано из Српског Сиона. У Ср. Карловци, срп. манастирска штампарија.

— „Школски одјек“, који излази трипут месечно у Новом Саду, доноси у свом трећем броју: Народни скупови од Ив. Мартиновића; О васпитању душе, од Вл. В. Ђа; Ученик после полагања школе, од Т. Костића. Из автономног живота. Учитељски гласник. Белешке. Књижевне новости.

— Капетан Бурђе Трифуновић из Ваљева позива на претплату на своју књигу. „Збирка галицизма или тешкоће у француском језику.“ Књига износи 18 штампаних табака, а цена јој 3 динара. Претплата се шаље писцу. Књига се може добити и у новој књижари на Теразијама и код Бреслауера у Београду.

— „Виноград“ лист за виноградарство и воћарство, уређује Јован Марић. Излази сваког месеца. Цена је на годину 2 фор. или 6 динара.

— Издао је „Вртарски весник“ вртарнице Војина Јовановића у Нов. Саду за год. 1897., у коме ће наћи доброг путевођу сви они, који се баве цвећарством, воћарством и вртарством.

— Књижара Мите Стаића у Београду издала је велики каталог српских књига, који ће добро доћи свима онима, који желе да прате књижевност нашу.

— Г. Вељко Радојевић у Херцег Новоме жели, да систематски среди све српске народ. загонетке, које су од 1877. до данас печатане. У писму своје набраја књиге за које знаде да у њима има штампаних загонетака. Ако ко год знаде осим тога какву књигу или лист где има загонетака, то га моли, да му или исту књигу или лист пошаље, или да му наслов исте јави.

— Ове године о Св. Сави навршила се стогодишњица рођења списатељице под скривеним именом *Талвијева* (а правим Therese Albertine Luise Robinson рођ. v. Jakob). Она има великих заслуга по српске народне песме, које је у стихови превела, те су се тако почели упознавати са нашим лепим народним песмама и научењаци страних народа. Талвијева је рођена 26. јан. у 1797. Хали, а умрла је 13. априла 1870. у

Хамбургу. Писала је о нашим књижевним стварима и на енглеском језику.

— Исто се тако навршила стогодишњица рођења и немачком славују *Фрањи Шуберту* (Franz Schubert) најславнијем компонисти уметничке песме. Савез у Бечу, који носи његово име, достојно је прославио овај догађај. Име Шубертово биће познато свима свирачицама, а ко пева, биће му још боље познато ово име. Шуберт је умро у Бечу 19 новембра 1828 год.

— *Марков грјех*, приповјетка из Мостара, написао Свет Ђоровић. Издање књижаре Сретена Ј. Ђорђевића. Београд 1896. Цена један динар. — Писац је познат већ нашем свету као приповедач из својих ранијих приповедака, и ова му приповетка лепо пристаје уз оне досадашње.

РАЗНЕ ВЕСТИ

— *J. M. Latino Coelho* (читај: Куџо) зове се један знаменит португијски писац, који је писао о женскињу ово: У хришћанским народима, поглавито онима на југу и западу, већ је давно признато надмоћије женскиња над мушкима. Ако женскиње у политичним, грађанским и другим јавним стварима заостају за мушкарцима, то имају накнаде у томе, што је за њих пронађена нека врста култа, који значи највиши степен fine еветске образованости, и који је неопходно нуждан, ако хоће човек да је у пуном смислу речи учтив. Женскиње се не мешају у јавне послове и у владавину. Њежност и осетљивост њиховог састава забрањује им, да се мешају у политичке распре и партије. Сабор је за њих затворен, њима није дозвољено — и то на њину срећу — да на дан избора иду на гласање; оне не учествују у већу, нису власт и немају државна звања. Али ако се власт женска и не показује на трибинама, митинзима или државним канцеларијама, — то их мушки поштују и дају им својевољно власт неограничену у салонима. Ту су оне краљице, законодавци, судије наших дела; и вештина доброг тона и елегантног саобраћаја састоји се у том, да им се ми у салону дубоко клањамо, и да их обасипамо хиљадама њежних учтивости и пажљивости, и да непрестано показујемо, да ми у женскињу поштујемо краљицу лепоте и величанство женске љупкости.

Не знамо како се са овим слаже берлински конгрес? — т. ј. конгрес женскиња, што је сад скоро одржан у Берлину.

Л И С Т А К.

ИЗЛЕЧИЛА СЕ.

ОД Х. ЕРЛИНА.

— Дакле, вечерас хоћеш да ме оставиш, милији ти је твој пријатељ него ја.

— Окани ме се... Само ме једиш! Обећао сам Милану!

— Није то баш тако страшно! Ти просто не ћеш да идеш са мном на концерт.

Па само то што не можеш да попустиш... што немаш толико љубави према мени да ми испуниш рецимо ма и неоправдану жељу...

Бризнула је у плач, и ствар је била готова, јер он ни пошто није могао да трпи кад неко плаче, пребацио јој је, кад је рекао: да он сматра њу као своју жену, а не као дете. И тако, скоро из ничега посвађаше се, и ствар се свршила тим, што је она изјавила, да ће га још данас оставити, и не ће се пре њему вратити, док ју он не буде молио да се врати.

Рано у јутру догодио се овај немио догађај у кући др-а Петрића, и госпођа Јелка све је до после подне узалуд чекала на мужа свога, надала се да ће он доћи да ју моли за опроштење. Он не дође... није се баш тако поплашио од њене претње. И ако се до сад колебала, сад се тврдо решила да га остави.

До душе није имала право... не... али је требао попустити, ако је љуби. Док је био вереник, што год је зажелела све јој је учинио, али можда он мисли да сад после четвртмесечног брачног живота може њу тиранисати?

Нек он види, да она уме и озбиљно да мисли. Грозничаво се журила да спреми све што јој је за путовање нужно. Оставила је једно писамце, које ће њен муж наћи на свом писаћем столу. У писму је написала адресу своје мајке и опростила се са једном речју с Богом. Све до седам сати у вече остала је код куће и кад је чула, да је њезин муж отишао од куће, сазове слушкиње, те да би пред њима колико толико прикрила узрок зашто путује, рекла је слушкињама, да је добила брзојав те мора одмах ићи.

Доцкан чођу приспела је Јелка својој мајци, мајка се чудила њезином неочекиваном доласку, али ју није питала за узрок, јер је она своју јединицу врло добро познавала, само се бојала да јој кћи због своје тврде главе не буде несретна.

Јелка се није могла надати да ће јој муж у јутру доћи, али му се у вече зацело надала. Мислила је кад он дође, као грешник који се каје, пустиће га нека ју лепо моли, не ће му тако лако опростити.

Више се пута већ у напред смејала како ће триумфовати. Међу тим вече прође, а Јелкин муж не дође. То је било ужасно! Та тај се ни мало не жести што је она отишла!

Јелка је ту ноћ врло мало спавала. Са грозничавом узбуђеношћу чекала је да сване. И опет је узалуд чекала — нада се њезина није испунила.

Шта се то морало догодити, те није дошао? Зар је она њега тако увредила да овај и не мисли да се с њоме помири? Па разуме се... у оном узбуђењу рекла му је и оно што није требала рећи. Али га је она за то ипак љубила... то је он врло добро знао... за то је он требао попустити... а не она. То јој је била прва мисао, на ту се мисао сад опет вратила и опет је грозничаво згрчила своју руку, која је већ била вољна да узме перо те да напише да је рада да се мири. Јогуница... Самовољник... али ако је он у стању да и без ње живи... па добро, она сад баш не може без њега...

И она се сад горко заплака. Још је јецала кад јој мајка уђе у собу.

Мати није истраживала, није питала, али је Јелка осећала да не може од мајке сакрити...

Надала се да ће јој мати пребацивати, да ће ју грдити, али јој је мати ћутала. Па као случајно, као да су је друге мисли обузеле рече јој мати: „драго моје дете, позови једанпут кад усхтеш, нашу Катку нека ти прича како је оседила. Догађај је врло поучан“.

Јелка слеже раменима.

Шта се то ње тицало! Ма да је кадкад са интересовањем посматрала озбиљне, тужне прте у још младе жене, која је код њене матере служила, и чије је младо лице окружавала седа коса, али њој није било до тога да води у овом стању туђу бригу. Па ипак... кад је човек у беди и невољи, њега занимају и најмање ситнице, тако је било и код Јелке, кад ју је нада преварила и у беду бацила, морала се сећати седе косе Катине.

Једном тако, кад се сумрак почео хватати, а она забављена мислима о помирењу, мислећи да ће ју ова невоља упропастити, нагло зазвони и позва Катку.

Па зашто је то учинила? Сигурно за то да и другог кога чује, а не само своју савест.

Жена дође, и кад јој је Јелка рекла, да јој исприча како је она тако рано оседила, није се Ката томе ни мало зачудила. Сигурно су је многи због тога питали.

— Моја је коса за једну једину ноћ оседила, милостива госпођо.

Јелка је позва да седне.

— Па како се то догодило? Ви сте морали шта ужасно доживети?

Жена дубоко уздану.

— О! — Ја ћу вам испричати, ма да ми је тешко, а моја прича не ће ником бити на штету, ма да је тужна. Ма да сам милостива госпођо, врло много трпила, ипак то није доста да искајем моју кривицу. — Нисам ја увек била тако мирна, трпељива као сад што сам, била сам ти ја још из малена дивља, тврдоглава и размажена, срећа је то, што сам била млада и лепа иначе ме не би нико трпио. Да ми је срце на свом месту било, осетила сам тек онда кад сам позвала мога Стеву. Кад сам навршила деветнаесту годину онда сам се удала за њега. Ми смо љубили једно друго... јоште како смо се волели! Волела сам свога мужа да вам не могу изрећи, али сам ипак била јогунаста и своје главе!

Наступила је почивка. Јелка тешко уздахну, као да ће ју што год загушити.

Катин глас бивао је тишији и дрхтао је кад је отпочела:

— У кратко ћу вам испричати милостива госпођо. — Бог је ваљада тако хтео, кад сам најсретнија била онда ме је упропастио. Овако се десило: Мој муж беше сликар и добро је излазио на крај. Уздајући се у то, паде ми једног дана на памет несретна мисао, да имам таквак исти шешир као што је имала и најбогатија трговкиња код нас. Мој иначе попустљиви Степа није хтео о том ни да чује. То још нисам била доживила. Била сам изван себе, те дође и до свађе.

Рекла сам му што му нисам требала рећи, он нагло скочи и као да сам га у срце згодила, погледа ме и показа ми врата. Ја остадох — он оде. Нисам знала шта да радим од беснила. Он ме је отерао — сад је било међу нама свршено.

— Само даље настави! изговори Јелка нечујно, кад је Ката ућутала.

— Шта се даље догодило? Ми нисмо говорили, заћутали смо обоје, као што је то већ обичај. Очекивала сам да он први прозбори — а он је опет мислио, да ја треба прва да почнем. Видила сам како му је тешко било, али ја нисам могла попустити. Почели смо се туђити једно од другог. Напослетку намислим да Стеву сутра прва ословим. То је и била несрећа, што нисам одмах то учинила! Као обично сваки дав, тако је мој муж и оног дана урадио кад сам ја закључила да га при повратку ословим, и отишао је да ради. Док смо још у љубави били, обично је у подне долазио да руча, а кад смо се посвађали, ручавао је у гостионици. Дакле нисам га ни чекала. Кад ал' око једног сата после подне закуца неко на врата, и један друг мога мужа стоји пред врати блед као смрт. Нисам викнула, али као да ми срце престаде куцати.

— Несрећа се догодила госпођо... немојте се уплашити... онога тренутка кад је хтео да ступи у гостиону, паде једна греда од горе...

Тек сам сад јаукнула, од ког јаука сам се и сама поплашила.

Кад сам приспела на место где се несрећа догодила, видила сам лешину мога мужа. Укочила се била рука која је требала да се споји са мојом руком, па да се помиримо. Ладан и мртав. Умро... а реч љубави није прешла преко његових усана! —

Ката је дубоко уздахнула, сетивши се тога страшног догађаја.

— Да ли слугите, милостива госпођо, зашто сам оседила? Била је ово црна коса као ваша!

И нехотице је Јелка спустила главу своју, али не рече ни речи.

— Видите ли — драга госпођо, прве ноћи после смрти мога мужа, моја је коса оседила. Зацело бих полудила, да ме Бог није хтео да још већма казни тиме, да своју кривицу никад не заборавим. На пољу у гробљу је каменити крет на гробу мога мужа, и на том крету стоје ове речи: „Љуби, докле год можеш љубити!“

— Сад сте чули моју историју, милостива госпођо — и сад ме пустите да идем, да опет дођем к себи од тог страшног догађаја.

Дуго је још Јелка сама седела задубљена у мисли. Напослетку устаде... тешко, лагано. Као да се из сна пробудила, оде својој мајци.

— Мајко, мислиш ли ти, да... му се можда није каква несрећа догодила... Хоће ли ми он оцрстити?

Јелка стаде јецати и паде мајци на груди.
— Ја још вечерас идем кући!
Мајчине руке благосиљаху ћерку.

— Не ћеш се задоцнити. Била си болесна,
сад си се излечила.
С немачког.

Анна Стоја,

КОВЧЕЖИЋ.

Г Л А С Н И К.

— Прослава *двестагодишњице династије Петровић-Његуша*. На појутарје Св. Василија одржана је у Црној Гори прослава двестагодишњице, од кад влада Црном Гором династија Петровић-Његуша. Прослава ова требала је бити доцније, али због разних несрећа од поплаве је одржана онога дана, кад се поглавари скупљају на Цетиње. Прослава је испала сјајно. Било је свечано благодарене, и изложен је њивот оснивача династије, владике Данила. Књаз Никола је беседио народу. Од многих владоца европских стигле су брзојавне честитке, И Њег. Вел. наш владоц је честитао славу Књазу Николи.

— Српско академско друштво „Зора“ у Бечу издало је позив на народ за скупљање прилога ради преноса смртних остатака *Вука Стеф. Нараића* из Беча у Београд. Поводом тога позива је о томе већала је и Српска Краљевска Академија, те је сад сав изглед, да ће се пренос у што краћем времену извршити Свакако припада признање младим члановима „Зоре“, који су у своје време остварили и мисао о преносу Бранкових костију на Стражилово.

— Добротворна задруга Српкиња Панчевачких приредила је 18. 30 јан. у корист своме фонду и благајни *III. забаву с игра ном*, уз пријатељско суделовање г. г. Тоне Хаџића, Андре Лукића, Петра Кранчевића, гђе Јулке Кранчевић, гђе Јелене Шоповић. Даље су суделовали у живој слици „Херцеговачко робље“, госпођице: Љ. Барић, К. Рајић, Д. Стефановић, М. Стојановић, А. Ђурчинова, и господа: М. Бељин, Б. Бугарски, М. Милутиновић, М. Поповић, Д. Кранчевић, Ђ. Јовановић и С. Живковић.

— „Коло младих Срба“ у Будимпешти прославило је 12. (24.) јан. у свечаној седници 30 годишњицу књижевног рада *Чина Стеве В Поповића*, у којој је проф. Иван Поповић говорио о књижевном раду слављениковом, а председник друштвени је увенчао лавор венцем изложене књижевне радове слављеникове.

— Српска академска омладина у Будимпешти

приредила је на св. три Јерарха, у корист сиромашним поплављеницима у Босни-Херцеговини Србији и Црној Гори, беседу са играчком, на којој је осим говора било певање збора дружине „Коса“, певала је гђа Олга Месаровића рођ. Величковића из Загреба, на гласовиру свирала је гђца Ангелина Павловића из Панчева, а на виолончелу и гласовиру свирао је г. Ђена Стојановић старији и млађи, и декламовао г. Владислав Јанкулов.

— Срп. учит. збор у Ст. Стапару приредио је на св. три Јерарха *Беседу с играчком*, за набавку школске заставе, којом приликом су ученици и ученице приказале веселу игру од Љубише „Очев рођен дан“.

— У Новом Саду се оснива друштво „Добротвор“, у коме ће чланови уз неки малени годишњи принос осигурати својој породици за случај смрти 1000 фор. Друштво ће имати око 600 чланова, који ће плаћати при ступању 2 фор., у почетку сваке године 2 фор., и самртнине 2 фор, кад год један члан тога друштва умре. Из тог новца ће се породици умрлог члана исплатити одмах 1000 фор Чланови друштва могу бити и мушки и женске, који су пунолетни, а још им није настала 56 година. Одбор је издао позив на упис чланова. Уписати се може код г. Данила Слещевића чиновника у Новом Саду. Ово је заиста лепа замисао и племенита сврха, коју би требало подпомоћи.

— Као што дознајемо, намерне су Српкиње у *Осену* и у *Ст. Футогу* да оснују у својим местима добротворне женске задруге. Живеле! И угледале се на њих и друге Српкиње у нашим већим местима, где још не постоје женске задруге.

Ч И Т У Љ А.

† *Јелена Црњанска рођ. Марновић*. Добра ова и побожна Српкиња, после дугог и тешког боловања свог, у својој 44-ој год. живота искустила је племениту душу своју у Иланци дана 27. децембра 1896. год. Врла ова покојница одли-

ковала се свима лепим врлинама, које женску душу красе. Била је једна од најугледнијих женскиња ове општине; верна љуба, и добра Српкиња. Покојница беше супруга овдашњег опште уваженог трговца и председника срп. црквене општине г. Јована Црњанског. Својим и свога супруга трудом и пожртвовањем, налазила се покојница у врло добрим материјалним приликама, те је сиротињу избилно помагала и дела милости чинила. Лака јој земља!

† *Иван М. Поповић*, учитељ сентомашки, преминуо је у Нов. Саду 11. (23.) јануара о. г. Рано преминули покојник био је врсна учитељска снага, који је и на књижевном пољу радио. Својом дубоко укоревеном побожношћу могао је само поднети многе неудаће. А ова побожност огледала се у свима његовим радњама. Његова „Иконица св. Саве“, „Босиље“, „Песме за децу“, „Зборник“, „Библичне приповетке“, Одабрани псалмови“, „Мали зборник молитава“ сведоче, какав је губитак покојник овај по нас, кад и онако мало раденика имамо. Нека је покојнику вечан спомен и лака земља!

† *Миша Мансимић*, трговац преминуо је 10. (22.) јан. у Руми у својој 63 год. Покојник је био човек вредан и честит, заузимао се за јавне ствари, и био је на далеко познат и свакоме мис. Иза себе је оставио четворо ваљане деце. Лака му земља и вечан спомен!

† *Драгиња уд. Арадска рођ. Лудајић*, преминула је у Суботици 18. (30.) јануара. Покојница се заузимала за сваку племениту ствар, и с вољом је испомагала сиротињу. Била је оснивач задруге женске у Суботици. На самрти је оставила своје имање на црквене добротворне цељи. Нека је слава овој племенитој души, добротворци сиротиње, и нека јој је вечна успомена!

† *Видосава Вунадиновић*, учитељица, преминула је у цвету своје младости у 21 години у Сомбору. Покојницу, која је тек почела да ради на позиву, за који се спремао, оплакују тужни родитељи, сестре, брат и остала родбина. Нека је покојници лака земља и вечан спомен!

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Потписаној част је овим у име Суботичке Добротворне Задруге Српкиња приликом 20 годишње прославе опстанка јој, држане 2. (14.) јануара т. г., најтоплије се захвалити у првом

реду впреч. госп. Љубомиру Купусаревићу, проти сомборском, преч. г. Јовану Јовановићу, пароху, преч. госп. пароху Светозару Димитријевићу, преч. г. капелану Тимотију Димитријевићу, на њиховом свечаном богослужењу у цркви, за тим ученој господи Ант. Хаџићу и Арк. Варађанину на њиховим лепим, поучним и језгровитим говорима, гђи Мили Рајићки на дивном и умилном певању, гђи Зорки Рогулићевој на уметничкој свирци јој на гласовиру, као и госп. Ђени Стојановићу и госп. Фрањи Гаалу на свирци, гђи Меланки Тешићевој на лепој декламацији, исто тако част ми је захвалити се заступницама Добротворних Задруга са стране, на име сомборске: гђи супруги Арсе Поповића, новосадске: гђи Кристини пл. Новићки и кикиндске: гђи Сиди Пачу, подпредседници исте задруге, даље добровољним продавачицама, гђицама: Даница Коњовићевој, Милки Тубићевој, Вери Манојловићевој, Меланки Тешићевој, Катици Крњајској, Јованки Јанковићевој, Илони и Теке, Мици Продановићевој, Милисави Мијатовој, Исидори Сомборској, Зорки Сибинкићевој, гђи Бојани Ђорђевићки, благајници при столу добровољнога пазара, гђици Олги Зарићевој сталној помоћници приређе. одбора, гђама: Милки Поповићки, Ленки Коњовићки, Марији Зарићки, Јели Недељковићки, Марини Арадској и Катици Драгићки, госп. благајнику Стеви Секулићу и на крају свима прилагачима.

Емилија Мучалов рођ. Манојловић,
председница приређивачког одбора

ПРИЈАТЕЉИ НАШЕГ ЛИСТА.

3) Гђа *Натица пл. Еремић* из В. Кикинде претплатила је 4 примерка листа, који се шаљу управама женских школа у Новом Саду, Дубровнику, Београду и Сарајеву, свуда за једну добру ученицу.

4) Гђа *Софија Димић* из Нов. Сада претплатила је у спомен своје сестре пок. Јелене Југе из Темишвара за једну добру ученицу срп. више дев. школе у Новом Саду.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Г. Ј. Р. Ђуртовићу Зајечар. Послату претплату примили смо, како прву тако исто и другу. Хвала на труду, поздрав.

Г. * * * у Гор. Милановцу. Г. Марко Ж. Димитријевић имао је доброту примити се за скупљача на наш лист, па изволите се заједно са осталима на њега обратити.

Свима, који нам првог броја не послаше натраг, а нису се још предплатили шаљемо још и овај други број, и молимо, да ко год не мисли лист држати да нам га пошље натраг, да се знамо равнати. Ко нам ни овај други број не пошље натраг, а није се до сад још предплатио, нити се код наших пошт. скупљача уписао, сматраћемо га за нашег претплатника.

При враћању листа молимо да се означи од кога долази лист. Тако исто молимо наше пошт. претплатнике, да при промени адресе изволе означити и место где су пре тога добијали лист.

Уредништво „Женског Света“.

САДРЖАЈ: Пролеће од С. С. — Слава светлом дому Петровић-Његоша 1696-1896. од Смиљке. — Двадесетогодишња прослава суботичке добротворне задруге Српкиња — Поздрав Српкињама-Карловкињама од Калимеданке. — Радња добротворних задруга Српкиња. — Допси. — Белешке. — Листак: Излечила се од Х. Ерлина. — Ковчежић. Јавна захвала. — Пријатељи нашег листа. — Одговори уредништва.